

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ทักษะและความต้องการของผู้ต้องขังต่อการฝึกอบรมวิชาชีพ : ศึกษากรณีเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการจัดทำแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักโทษเด็ดขาดชาย ซึ่งเคยได้รับการฝึกวิชาชีพหรือกำลังอยู่ระหว่างการฝึกวิชาชีพจากเรือนจำสมุทรสาครเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 265 คน โดยผู้ศึกษาได้แบ่งการนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล (ปัจจัยภูมิหลัง)
- ส่วนที่ 2 ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม
- ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านระบบการฝึกวิชาชีพ
- ส่วนที่ 4 ทักษะและความต้องการในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง
- ส่วนที่ 5 การอภิปรายผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรที่ศึกษา

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 25 ปี	86	32.5
26-35 ปี	114	43.0
36-45 ปี	48	18.1
56 ปีขึ้นไป	15	5.7
Missing	2	0.8
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่าประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 43.0 มีอายุระหว่าง 26-35 ปี รองลงมา ร้อยละ 32.5 มีอายุน้อยกว่า 25 ปี ร้อยละ 18.1 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 5.7 มีมากกว่า 56 ปีขึ้นไป แสดงว่าประชากรส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

ตารางที่ 4.2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ศึกษา	1	0.4
ประถมศึกษา	122	46.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	93	35.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช	40	15.1
อาชีวศึกษา/ อนุปริญญา	7	2.6
ปริญญาตรี	1	0.4
Missing	1	0.4
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ถึงร้อยละ 46.0 รองลงมา ร้อยละ 35.1 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 15.1 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนกลุ่มประชากรที่จบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา/อนุปริญญา และปริญญาตรี มีเพียงร้อยละ 2.6 และ 0.4 ตามลำดับ แสดงว่าประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำ ไม่ค่อยมีความรู้

ตารางที่ 4.3

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	151	57.0
สมรส	94	35.5

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
หย่าร้าง	17	6.4
หม้าย	3	1.1
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.0 มีสถานภาพโสด รองลงมา ร้อยละ 35.5 สมรสแล้ว ร้อยละ 6.4 หย่าร้าง มีเพียงร้อยละ 1.1 ที่เป็นหม้าย

ตารางที่ 4.4

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพ/ปริมณฑล	89	33.6
ภาคกลาง	110	41.5
ภาคเหนือ	10	3.8
ภาคใต้	2	0.8
ภาคอีสาน	40	15.1
ภาคตะวันออก	11	4.2
ภาคตะวันตก	3	1.2
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลาง ร้อยละ 41.5 รองลงมา ร้อยละ 33.6 อยู่กรุงเทพ/ปริมณฑล ร้อยละ 15.1 อยู่ภาคอีสาน ส่วนร้อยละ 3.8 อยู่ภาคเหนือ

ตารางที่ 4.5
จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนก
ตามอาชีพก่อนต้องโทษ

อาชีพก่อนต้องโทษ	จำนวน	ร้อยละ
รับจ้างทั่วไป	175	66.0
ค้าขาย	35	13.2
ธุรกิจส่วนตัว	22	8.3
อื่น ๆ เช่น นักศึกษา	10	3.8
เกษตรกรรม	9	3.4
ว่างงาน	9	3.4
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	5	1.9
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ถึงร้อยละ 66.0 รองลงมา ร้อยละ 13.2 มีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 8.3 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ส่วนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและว่างงาน มีเท่ากันคือ ร้อยละ 3.4 แสดงให้เห็นว่าประชากรส่วนใหญ่เกินครึ่งมีอาชีพรับจ้างซึ่งมีความไม่มั่นคง มีรายได้ไม่แน่นอน

ตารางที่ 4.6
จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนก
ตามรายได้ก่อนต้องโทษ

รายได้ก่อนต้องโทษ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	8	3.0
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	83	31.3
5,001-10,000 บาท/เดือน	139	52.5
10,001-1,000 บาท/เดือน	19	7.2

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายได้ก่อนต้องโทษ	จำนวน	ร้อยละ
สูงกว่า 15,001 บาท/เดือน	14	5.3
Missing	2	0.8
รวม	265	100

จากตารางที่ 4. 6 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.5 มีรายได้ประมาณ 5,001–10,000 บาท/เดือน รองลงมา ร้อยละ 31.3 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน มีเพียงร้อยละ 5.3 ที่มีรายได้สูงกว่า 15,001 บาท/เดือน

ตารางที่ 4.7

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
รวย	2	0.8
ปานกลาง	214	80.8
ยากจน	47	17.7
missing	2	0.8
รวม	265	100

จากตารางที่ 4. 7 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.8 ครอบครัวมีฐานะปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 17.7 มีฐานะยากจน และมีเพียงร้อยละ 0.8 ที่มีฐานะร่ำรวย

ตารางที่ 4.8

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามรายได้ครอบครัว

รายได้ครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 10,000 บาท	120	45.3
10,001-50,000 บาท	74	27.9
50,001-100,000 บาท	21	7.9
เกิน 100,001 บาทขึ้นไป	17	6.4
missing	33	12.5
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ครอบครัวไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 45.3 รองลงมา มีรายได้ครอบครัวประมาณ 10,001-50,000 บาท ร้อยละ 27.9

ตารางที่ 4.9

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามภาระหนี้สิน

ภาระหนี้สิน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	179	67.5
มี	86	32.5
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.5 ไม่มีภาระหนี้สิน ส่วนร้อยละ 32.5 ที่มีภาระหนี้สิน

ตารางที่ 4.10

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามจำนวนหนี้สิน

จำนวนหนี้สิน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 10,000 บาท	21	24.4
10,001-50,000 บาท	12	14.0
50,001-100,000 บาท	13	15.1
เกิน 100,001 บาทขึ้นไป	32	37.2
Missing	8	9.3
รวม	86	100

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประชากรที่มีภาระหนี้สินส่วนใหญ่ ร้อยละ 37.2 มีจำนวนหนี้สินเกิน 100,001 บาทขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 24.4 มีจำนวนหนี้สินไม่เกิน 10,000 บาท ส่วนจำนวนหนี้สิน 50,001-100,000 บาท และจำนวนหนี้สิน 10,001-50,000 บาท มีจำนวนใกล้เคียงกันคือร้อยละ 15.1 และร้อยละ 14.0 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านคดีของกลุ่มประชากร

ตารางที่ 4.11

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามฐานความผิด

ฐานความผิด	จำนวน	ร้อยละ
ความผิดต่อ พรบ.ยาเสพติด	165	62.3
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	56	21.1
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	24	9.1
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	10	3.8
อื่น ๆ เช่น พรบ.อาวุธปืน	10	3.8
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.3 มีความผิติดต่อพระราชบัญญัติยาเสพติด รองลงมาร้อยละ 21.1 เป็นความผิติดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ร้อยละ 9.1 มีความผิติดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

ตารางที่ 4.12

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามกำหนดโทษ

กำหนดโทษ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 1 ปี	21	7.9
1-5 ปี	163	61.5
6-10	56	21.1
11-15	18	6.8
เกิน 15 ปีขึ้นไป	6	2.3
ไม่ตอบ	1	0.4
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.5 มีกำหนดโทษ 1- 5 ปี รองลงมาร้อยละ 21.1 มีกำหนดโทษประมาณ 6-10 ปี ส่วนร้อยละ 7.9 มีกำหนดโทษไม่เกิน 1 ปี

ตารางที่ 4.13

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตาม
จำนวนครั้งที่ต้องโทษ

จำนวนครั้งที่ต้องโทษ	จำนวน	ร้อยละ
ครั้งแรก	195	73.6
ครั้งที่ 2	49	18.5
ครั้งที่ 3	14	5.3
มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป	6	2.3

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

จำนวนครั้งที่ต้องโทษ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ตอบ	1	0.4
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.6 กระทำผิดเป็นครั้งแรก รองลงมา ร้อยละ 18.5 กระทำผิดเป็นครั้งที่ 2 ร้อยละ 5.3 กระทำผิดเป็นครั้งที่ 3 มีเพียงร้อยละ 2.3 ที่กระทำผิดมากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป

ตารางที่ 4.14

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตาม
ระยะเวลาในการถูกคุมขัง

ระยะเวลาในการถูกคุมขัง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 1 ปี	129	48.7
1-3 ปี	100	37.7
3-5 ปี	23	8.7
เกิน 5 ปีขึ้นไป	13	4.9
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 48.7 ถูกคุมขังมาไม่เกิน 1 ปี รองลงมา ร้อยละ 37.7 มีระยะเวลาในการถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาประมาณ 1-3 ปี และมีเพียงร้อยละ 8.7 มีระยะเวลาในการถูกคุมขังประมาณ 3-5 ปี และร้อยละ 4.9 อยู่ในเรือนจำมาเกิน 5 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.15
จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตาม
โทษที่เหลือจำต่อไป

โทษที่เหลือจำต่อไป	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 1 ปี	66	24.9
1-3 ปี	105	39.6
3-5 ปี	46	17.4
เกิน 5 ปีขึ้นไป	47	17.7
missing	1	0.4
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.6 มีโทษที่เหลือจำต่อไปประมาณ 1-3 ปี รองลงมา ร้อยละ 24.9 มีโทษเหลือจำต่อไปไม่เกิน 1 ปี และในจำนวนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 17.7 และร้อยละ 17.4 มีโทษเหลือจำต่อไปเกิน 5 ปีขึ้นไป และ 3-5 ปีตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านระบบการฝึกวิชาชีพ

ตารางที่ 4.16
จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามระบบการฝึกวิชาชีพ

ระบบการฝึกวิชาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสม	159	60.0
ไม่เหมาะสม	97	36.6
missing	9	3.4
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.0 เห็นว่าระบบการฝึกวิชาชีพของเรือนจำมีความเหมาะสม ส่วนร้อยละ 36.6 เห็นว่าระบบไม่เหมาะสม

1. เหตุผลของผู้ที่เห็นว่าระบบการฝึกวิชาชีพมีความเหมาะสม
 - ทำให้ได้รับความรู้หลาย ๆ อย่าง
 - จะได้มีอาชีพติดตัวสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ภายหลังพ้นโทษได้จริง
 - ระบบการคัดเลือกจากความสมัครใจของผู้ต้องขัง
 - ได้เรียนรู้วิชาชีพที่หลากหลาย
 - การได้รับการฝึกวิชาชีพจะทำให้ไม่เครียด ไม่คิดมาก และมีความรู้
 - การจัดอบรมเพื่อฝึกวิชาชีพเป็นการฝึกให้ผู้ต้องขังใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
2. เหตุผลของผู้ที่เห็นว่าระบบการฝึกวิชาชีพมีความไม่เหมาะสม
 - จัดให้ฝึกวิชาชีพไม่ตรงกับความต้องการและฝึกในด้านที่ไม่ถนัด
 - ผู้ที่ต้องโทษระยะเวลานานไม่ควรฝึกวิชาชีพเย็บอวน ควรฝึกวิชาชีพด้านอื่น
 - การฝึกวิชาชีพบางประเภทไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง
 - เงินปันผลน้อยไม่เหมาะสมกับการทำงาน
 - วิชาชีพที่ได้รับการฝึกไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้

ตารางที่ 4.17

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตาม
ระยะเวลาในการฝึกวิชาชีพ

ระยะเวลาในการฝึกวิชาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
มากเกินไป	40	15.1
กำลังพอดี	172	64.9
น้อยเกินไป	48	18.1
missing	5	1.9
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.17 พบว่าประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าระยะเวลาในการฝึกวิชาชีพของทางเรือนจำมีการกำหนดระยะเวลาที่กำลังพอดีร้อยละ 64.9 ส่วนที่เห็นว่าระยะเวลาน้อยเกินไป มีร้อยละ 18.1 และที่เห็นว่าระยะเวลามากเกินไป มีร้อยละ 15.1

ตารางที่ 4.18

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามความหลากหลาย
ของประเภทการฝึกวิชาชีพ

ความหลากหลายของประเภทการฝึกวิชาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
มีให้เลือกน้อยเกินไป	140	52.8
มีให้เลือกหลากหลายและตรงกับความต้องการ	52	19.6
มีให้เลือกหลากหลายแต่ไม่ตรงกับความต้องการ	71	26.8
missing	2	0.8
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.8 เห็นว่าทางเรือนจำมีประเภทการฝึกวิชาชีพให้เลือกน้อยเกินไป ร้อยละ 26.8 เห็นว่ามีให้เลือกหลากหลายแต่ไม่ตรงกับความต้องการ และมีเพียงร้อยละ 19.6 ที่เห็นว่ามีให้เลือกหลากหลายและตรงกับความต้องการ

ตารางที่ 4.19

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามประโยชน์
ที่ได้รับจากการฝึกวิชาชีพ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกวิชาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
มีประโยชน์	142	53.6
ไม่มีประโยชน์	120	45.3
missing	3	1.1
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.19 พบว่าประชากรในจำนวนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 53.6 เห็นว่าการฝึกวิชาชีพมีประโยชน์ แต่ร้อยละ 45.3 เห็นว่าไม่มีประโยชน์

ตารางที่ 4.20

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามการกำหนดคุณสมบัติ
ของผู้ต้องขังที่สามารถเข้ารับการฝึกวิชาชีพ

การกำหนดคุณสมบัติของผู้ต้องขังที่ สามารถเข้ารับการฝึกวิชาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสม	133	50.2
ไม่เหมาะสม	116	43.8
missing	16	6.0
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 50.2 เห็นว่าการกำหนดคุณสมบัติ
ของผู้ต้องขังที่สามารถเข้ารับการฝึกวิชาชีพมีความเหมาะสม และร้อยละ 43.8 เห็นว่าไม่เหมาะสม

1. เหมาะสม เพราะ

- ได้ทำการสอบถามความต้องการในการเข้ารับการฝึกวิชาชีพแล้ว
- ผู้ต้องขังได้เรียนในสาขาที่สมัครใจ
- ต้องการเรียนรู้วิชาชีพให้หลากหลาย

2. ไม่เหมาะสม เพราะ

- ได้ฝึกวิชาชีพไม่ตรงกับความต้องการ
- ไม่มีโอกาสเลือกวิชาชีพที่ต้องการฝึกเอง
- การฝึกวิชาชีพไม่เหมาะกับระยะเวลาการต้องโทษ
- ควรให้ผู้สนใจเรียนจริงๆ ได้เข้าเรียน ดีกว่าบังคับให้ไปเรียนแล้วก็ไม่ยอมเรียน
- ไม่ตรงกับความสามารถ
- ไม่กำหนดว่าโทษเท่าไรจะสามารถฝึกวิชาชีพได้บ้าง
- ไม่ได้สอบถามความต้องการด้านการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง

ส่วนที่ 4 ความต้องการในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ

ตารางที่ 4.21

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
จำแนกตามประเด็นในด้านทักษะและความ
ต้องการต่อการฝึกอบรมวิชาชีพ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1. การฝึกวิชาชีพในเรือนจำทำให้ท่านมีโอกาสได้เรียนรู้ในอาชีพที่ท่านสนใจ	61 (23.0)	89 (33.6)	72 (27.2)	31 (11.7)	10 (3.8)	3.60	1.08	เห็นด้วย
2. การฝึกวิชาชีพของเรือนจำทำให้ท่านมีการวางแผนการดำเนินชีวิตภายหลังพ้นโทษ	58 (21.9)	77 (29.1)	72 (27.2)	43 (16.2)	12 (4.5)	3.48	1.14	เห็นด้วย
3. การฝึกวิชาชีพเป็นการเพิ่มทักษะความรู้ในการทำงานให้กับตัวท่านมากขึ้น	75 (28.3)	101 (38.1)	59 (22.3)	17 (6.4)	11 (4.2)	3.80	1.05	เห็นด้วย
4. การฝึกวิชาชีพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวหลังพ้นโทษ	55 (20.8)	76 (28.7)	60 (22.6)	50 (18.9)	19 (7.2)	3.37	1.21	ไม่แน่ใจ

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง			
5. ท่านต้องการให้เรือนจำมีการฝึกวิชาชีพที่หลากหลายสาขามากกว่าวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบัน	162 (61.1)	74 (27.9)	14 (5.3)	9 (3.4)	2 (0.8)	4.47	.81	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
6. ท่านต้องการความช่วยเหลือในด้านเงินทุนในการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ	151 (57.0)	61 (23.0)	33 (12.5)	13 (4.9)	3 (1.1)	4.31	.95	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
7. การฝึกวิชาชีพของเรือนจำในปัจจุบันตรงตามความต้องการและความถนัดของท่าน	30 (11.3)	54 (20.4)	68 (25.7)	62 (23.4)	47 (17.7)	2.83	1.26	ไม่ แน่ใจ
8. ในช่วงเวลาใกล้พ้นโทษท่านต้องการได้รับการฝึกวิชาชีพระยะสั้นที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพได้จริง	109 (41.1)	98 (37.0)	34 (12.8)	14 (5.3)	7 (2.6)	4.09	.99	เห็น ด้วย
9. การฝึกวิชาชีพก่อนพ้นโทษทำให้ท่านรู้สึกมั่นใจมากขึ้นในการออกไปใช้ชีวิตภายนอกเรือนจำ	75 (28.3)	95 (35.8)	74 (27.9)	12 (4.5)	5 (1.9)	3.85	.95	เห็น ด้วย

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
10. หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกวิชาชีพควรมีความกระชับและไม่ใช้ระยะเวลาอันยาวนานเกินไป	67 (25.3)	108 (40.8)	58 (21.9)	23 (8.7)	5 (1.9)	3.80	.98	เห็นด้วย

$$\bar{X} = 3.76, \quad S.D. = .67$$

ทัศนคติและความต้องการในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องชังก่อนพ้นโทษ

ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

การฝึกวิชาชีพในเรือนจำทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ในอาชีพที่สนใจ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 33.6 เห็นด้วย รองลงมา ร้อยละ 27.2 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 23.0 เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงร้อยละ 11.7 ที่ไม่เห็นด้วย และร้อยละ 3.8 ที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 อยู่ในระดับเห็นด้วย

การฝึกวิชาชีพของเรือนจำทำให้มีการวางแผนการดำเนินชีวิตภายหลังพ้นโทษ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 29.1 เห็นด้วย รองลงมา ร้อยละ 27.2 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 21.9 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนร้อยละ 16.2 และ 4.5 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 อยู่ในระดับเห็นด้วย

การฝึกวิชาชีพเป็นการเพิ่มทักษะความรู้ในการทำงานให้มากขึ้น กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.1 เห็นด้วย รองลงมา ร้อยละ 28.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 22.3 ไม่แน่ใจ ส่วนร้อยละ 6.4 และ 4.2 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับเห็นด้วย

การฝึกวิชาชีพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวหลังพ้นโทษ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 28.7 เห็นด้วยอย่างยิ่ง รองลงมา ร้อยละ 22.6 ไม่แน่ใจ

ร้อยละ 18.9 ไม่เห็นด้วย และมีเพียงร้อยละ 7.2 ที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 อยู่ในระดับไม่แน่ใจ

ต้องการให้เรือนจำมีการฝึกวิชาชีพที่หลากหลายสาขามากกว่าวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบัน กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง รองลงมาร้อยละ 27.9 เห็นด้วย ส่วนร้อยละ 5.3 ไม่แน่ใจ และกลุ่มประชากรที่ไม่เห็นด้วย มีร้อยละ 3.4 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งมี ร้อยละ 0.8 โดยรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ต้องการความช่วยเหลือในด้านเงินทุน ในการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.0 เห็นด้วยอย่างยิ่ง รองลงมาร้อยละ 23.0 เห็นด้วย ร้อยละ 12.5 ไม่แน่ใจ ส่วนร้อยละ 4.9 ไม่เห็นด้วยและร้อยละ 1.1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

การฝึกวิชาชีพของเรือนจำในปัจจุบันตรงตามความต้องการและความถนัด กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 25.7 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 23.4 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 20.4 เห็นด้วย ส่วนร้อยละ 17.7 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 อยู่ในระดับไม่แน่ใจ

ในช่วงเวลาใกล้พ้นโทษต้องการได้รับการฝึกวิชาชีพระยะสั้นที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพ ได้จริง ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.1 เห็นด้วยอย่างยิ่งและร้อยละ 37.0 เห็นด้วย ร้อยละ 12.8 ไม่แน่ใจ ส่วนร้อยละ 5.3 และ 2.6 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยรวมค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.09 อยู่ในระดับเห็นด้วย

การฝึกวิชาชีพก่อนพ้นโทษทำให้รู้สึกมั่นใจมากขึ้นในการออกไปใช้ชีวิตภายนอกเรือนจำ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 35.8 เห็นด้วย รองลงมาร้อยละ 28.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนร้อยละ 27.9 ไม่แน่ใจ ส่วนร้อยละ 4.9 ไม่เห็นด้วย และร้อยละ 1.9 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยรวมค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.85 อยู่ในระดับเห็นด้วย

หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกวิชาชีพควรมีความกระชับและไม่ใช้ระยะเวลานานเกินไปกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.8 เห็นด้วย รองลงมาร้อยละ 25.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนร้อยละ 21.9 ไม่แน่ใจ ส่วนร้อยละ 8.7 ไม่เห็นด้วย และร้อยละ 1.9 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยรวมค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับเห็นด้วย

โดยสรุป เมื่อจำแนกตามค่าเฉลี่ยในด้านความต้องการในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง ก่อนพ้นโทษ พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในสามอันดับแรกได้แก่ ต้องการให้เรือนจำมีการฝึก วิชาชีพที่หลากหลายสาขามากกว่าวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบัน อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.47$) ต้องการความช่วยเหลือในด้านเงินทุนในการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ อยู่ในระดับ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.31$) ในช่วงเวลาใกล้พ้นโทษท่านต้องการได้รับการฝึกวิชาชีพระยะสั้นที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพได้จริง อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.09$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การฝึกวิชาชีพของเรือนจำในปัจจุบันตรงตามความต้องการและความถนัดของท่าน ($\bar{X} = 2.83$) โดยรวมค่าเฉลี่ยในทัศนะของผู้ต้องขังต่อความต้องการในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.76$) (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.22

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามสาขา
ที่ได้รับการฝึกวิชาชีพในปัจจุบัน

สาขาที่ได้รับการฝึกวิชาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ช่างไม้	36	13.6
ช่างเชื่อม	11	4.2
ช่างยนต์	1	0.4
ช่างศิลป์	13	4.9
ทำอาหาร	7	2.6
เย็บอวน	106	40.0
อื่น ๆ	84	31.7
Missing	7	2.6
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.0 ได้รับการฝึกวิชาชีพเย็บอวน รองลงมา ร้อยละ 31.7 ได้รับการฝึกวิชาชีพอื่น ๆ เช่น ตัดหูกองเท้า ช่างไฟฟ้า เดินสายไฟในอาคาร นำหลอดใส่ถุง ช่างตัดผม ประกอบปลั๊กไฟ ฯลฯ ร้อยละ 13.6 ฝึกวิชาชีพช่างไม้ ส่วนร้อยละ 4.9 และร้อยละ 4.2 ฝึกวิชาชีพช่างศิลป์และช่างเชื่อม ตามลำดับ

ตารางที่ 4.23
จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตาม
ความเหมาะสมของการฝึกวิชาชีพ

ความเหมาะสมของการฝึกวิชาชีพ ในเรือนจำ	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสม	76	28.7
ควรปรับปรุง	186	70.2
Missing	3	1.1
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการฝึกวิชาชีพในเรือนจำควรปรับปรุง ถึงร้อยละ 70.2 ส่วนร้อยละ 28.7 เห็นว่าเหมาะสม

ตารางที่ 4.24
จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามด้านที่ควร
ปรับปรุงในการฝึกวิชาชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ด้านที่ควรปรับปรุงในการฝึกวิชาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ความหลากหลายของสาขาวิชาชีพ	144	45.4
วิทยากร/ครูฝึก	50	15.8
สถานที่ในการฝึกวิชาชีพ	95	30.0
อื่น ๆ เช่น มีใบประกาศนียบัตรรับรอง เพิ่มเงินปันผล	28	8.8
รวม	317	100

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.1 เห็นว่าการฝึกวิชาชีพของเรือนจำควรมีการปรับปรุงในด้านความหลากหลายของสาขาวิชาชีพ รองลงมา ร้อยละ 28.7 เห็นว่าควรปรับปรุงในด้านวิทยากร/ครูฝึก ร้อยละ 19.7 ควรปรับปรุงด้านสถานที่ในการฝึกวิชาชีพ

ตารางที่ 4.25
จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามการนำวิชาชีพ
ที่อบรมไปใช้หลังพ้นโทษ

การนำวิชาชีพที่อบรมไปใช้หลังพ้นโทษ	จำนวน	ร้อยละ
นำไปใช้	138	52.1
ไม่นำไปใช้	116	43.8
missing	11	4.2
รวม	265	100

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 52.1 จะนำวิชาชีพที่เรียนจำ
อบรมไปใช้ประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ มีเพียงร้อยละ 43.8 ที่ไม่นำไปประกอบอาชีพ

1. เหตุผลที่จะนำวิชาชีพที่ได้รับการอบรมไปใช้ เพราะ.....

- เป็นอาชีพที่หาเลี้ยงตนเองได้จริง
- เคยประกอบอาชีพด้านนี้มาก่อนต้องโทษ
- สามารถหารายได้เลี้ยงครอบครัวได้
- เป็นอาชีพสุจริต และเป็นแนวทางในการทำมาหากินได้
- เสริมรายได้ให้ครอบครัว ทำให้เกิดความมั่นคงในครอบครัว
- จะได้มีวิชาชีพและกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก
- อยากเปิดคู่มือรถยนต์
- เคยเป็นช่างซ่อมมอเตอร์ไซด์ อยากเปิดร้านซ่อมเอง
- วิชาชีพการทำเครื่องประดับขายง่าย และมีรายได้ดี

2. เหตุผลที่ไม่นำวิชาชีพที่ได้รับการอบรมไปใช้ เพราะ.....

- วัสดุอุปกรณ์หายากเกินไป
- มีอาชีพรองรับอยู่แล้วเมื่อพ้นโทษ
- ไม่ทราบว่าจะไปทำงานที่ไหน
- ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน
- ประกอบปลั๊กไฟเป็นวิชาชีพที่ไม่ได้ใช้ทักษะซึ่งอาจนำไปใช้ประกอบอาชีพไม่ได้
- ได้รับการฝึกไม่ตรงกับความต้องการ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาของกลุ่มประชากร ได้ให้แนวทางในการฝึกวิชาชีพของเรือนจำ

ด้านระบบในการจัดอบรมการฝึกวิชาชีพ

- ควรเป็นวิชาชีพที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นหลักสูตรระยะสั้น ใช้เงินลงทุนน้อย

- ควรมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้คำปรึกษาอย่างจริงจัง
- เรือนจำควรจัดให้มีวิชาชีพที่หลากหลายสาขา
- ควรฝึกวิชาชีพที่ใช้ทักษะความรู้ในการทำงาน มากกว่าการใช้แรงงานเพื่อจะได้มีความรู้ติดตัวไปใช้หลังพ้นโทษ

ความรู้ติดตัวไปใช้หลังพ้นโทษ

- ควรมีการเน้นการฝึกภาคปฏิบัติให้มาก เพื่อเพิ่มและพัฒนาทักษะให้ดีขึ้น
- จัดให้มีการทัศนศึกษาโดยนำผู้ต้องขังออกไปดูงานที่โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ

ภายนอกสถานที่คุมขัง

- ต้องการให้ฝึกอาชีพก่อนพ้นโทษนาน ๆ ประมาณ 6-10 เดือน
- เรือนจำควรช่วยด้านการจัดหางานให้กับผู้ต้องขังตามที่ฝึกวิชาชีพ
- ควรให้ผู้ฝึกวิชาชีพเป็นผู้เลือกวิชาชีพในการฝึกเอง
- ประสานงานกับองค์กรภายนอก เพื่อออกไปรับรองผลการฝึกวิชาชีพและประสานงาน

กับภาคเอกชนในการทดสอบฝีมือแรงงานเพื่อการจัดหางานต่อไป

ด้านกระบวนการฝึกวิชาชีพ

- ควรมีอุปกรณ์สำหรับใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติให้เพียงพอ
- ควรมีวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสาขาวิชาชีพจากหน่วยงานภายนอก เข้ามาช่วยในการฝึกวิชาชีพ เป็นวิทยากรครูฝึกที่มีความเชี่ยวชาญ ความรู้ความชำนาญ และมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพนั้นจริง

- ควรแบ่งปันผลประโยชน์จากการฝึกวิชาชีพปันผลให้แก่ผู้ต้องขัง
- ควรปรับปรุงสถานที่ในการฝึกวิชาชีพให้เหมาะสม และมีสัดส่วนแยกออกจากพื้นที่

อื่น ๆ อย่างชัดเจน

ประเภทของวิชาชีพที่ต้องการให้ทางเรือนจำจัดอบรม

อันดับ 1. ฝึกวิชาชีพด้านช่างซ่อมรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์	64 คน
อันดับ 2. ฝึกวิชาชีพด้านช่างไฟฟ้า	45 คน
อันดับ 3. ฝึกวิชาชีพช่างเชื่อม	38 คน

อันดับ 4. ฝึกวิชาชีพด้านเครื่องยนต์ หรือเครื่องกลโรงงาน	33 คน
อันดับ 5. ฝึกวิชาชีพด้านช่างเครื่องปรับอากาศ	27 คน
อันดับ 6. ฝึกวิชาชีพด้านคอมพิวเตอร์	15 คน
อันดับ 7. ฝึกวิชาชีพด้านการทำเครื่องประดับ	8 คน
อันดับ 8. ฝึกวิชาชีพช่างตัดผม	5 คน

โดยสรุปแล้วการฝึกอาชีพของเรือนจำควรมุ่งเน้นในการฝึกวิชาชีพที่ผู้ต้องขังสามารถนำอาชีพนั้น ๆ ไปประกอบได้จริงหลังพ้นโทษออกไป และเป็นวิชาชีพที่ส่งเสริมให้เกิดทักษะความชำนาญมากกว่างานที่ใช้แรงงานและไม่เกิดทักษะ วิชาชีพที่ผู้ต้องขังให้ความสนใจ เช่น ฝึกวิชาชีพด้านช่างซ่อมรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ ฝึกวิชาชีพด้านช่างไฟฟ้า ฝึกวิชาชีพช่างเชื่อม ฝึกวิชาชีพด้านเครื่องยนต์ หรือเครื่องกลโรงงาน ฝึกวิชาชีพด้านช่างเครื่องปรับอากาศ ฝึกวิชาชีพด้านคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ซึ่งเป็นงานที่หาได้ไม่ยากเมื่อพ้นโทษออกไปสามารถสมัครงานได้หรือสามารถลงทุนทำกิจการเองได้ โดยใช้เงินลงทุนไม่สูงมาก ที่สำคัญต้องเป็นการฝึกวิชาชีพที่ผู้ต้องขังมีความสนใจและสมัครใจซึ่งจะทำให้เกิดความตั้งใจในการฝึกและเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อทางเรือนจำและตัวผู้ต้องขังเอง

ส่วนที่ 5 การอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “ทักษะและความต้องการของผู้ต้องขังต่อการฝึกอบรมวิชาชีพ : ศึกษากรณีเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร” ผลการศึกษาสามารถวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

ระบบการฝึกวิชาชีพของเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร

ระบบการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังของเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ ในปัจจุบันจะดำเนินงานตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ โดยมีการประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในพื้นที่แต่ละจังหวัด เช่น กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน วิทยาลัยการอาชีพ ฯลฯ เข้ามาช่วยเหลือในด้านวิทยากร งบประมาณ เพื่อฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำ

สำหรับการฝึกวิชาชีพในเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร ได้ร่วมกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร วิทยาลัยการอาชีวศึกษาบ้านแพ้วเพื่อกำหนดหลักสูตรและขอรับการสนับสนุน

ด้านวิทยากร และงบประมาณ หลังจากนั้นจึงกำหนดคุณสมบัติของผู้ต้องขังที่จะคัดเลือก โดยกำหนดคัดเลือกผู้ต้องขังที่เหลือโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี เนื่องจากต้องการเตรียมความพร้อมให้กับ ผู้ที่ใกล้พ้นโทษได้มีทักษะอาชีพออกไปใช้หลังพ้นโทษออกไป ทำให้ผู้ต้องขังบางส่วนที่เหลือโทษ เกินหนึ่งปีแต่ต้องการที่จะฝึกวิชาชีพไม่ได้รับการฝึกวิชาชีพตามที่ต้องการ รวมทั้งแต่ละหลักสูตร สามารถรองรับผู้ต้องขังได้จำนวนจำกัด ทำให้ไม่ครอบคลุมความต้องการของผู้ต้องขังทุกคนด้วย ข้อจำกัดทั้งในด้านสถานที่ที่ยังไม่มีแผนฝึกวิชาชีพหรือโรงงานฝึกวิชาชีพที่แยกออกเป็นสัดส่วนที่ ชัดเจน และข้อจำกัดด้านวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ทำให้การฝึกวิชาชีพยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่ เมื่อเปรียบเทียบกับ การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังของต่างประเทศ รวมทั้งยังขาดการสำรวจความต้องการที่ แท้จริงในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้ต้องขังที่จะได้รับการฝึกวิชาชีพที่ เหมาะสมและนำไปใช้ได้จริงภายหลังพ้นโทษ เพราะถึงแม้ว่าผู้ต้องขังจะถือเป็นผู้กระทำผิดในสังคม แต่ก็ยังเป็นมนุษย์ปุถุชนที่มีความต้องการเหมือนคนทั่วไป ตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้น ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Need) ซึ่งในความต้องการมีเกียรติ และศักดิ์ศรี (The Esteem Needs) ความต้องการขั้นนี้เป็นความต้องการของมนุษย์เกือบทุกคนในสังคม ลักษณะที่ แสดงถึงความต้องการขั้นนี้ เช่น ต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลอื่น ต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง หรือมีความภูมิใจเมื่อประสบความสำเร็จ รู้สึกว่าตนเป็นคนที่มีความมีประโยชน์และมีคุณค่า ในสังคม ระบบการฝึกวิชาชีพจะสามารถทำให้ผู้ต้องขังได้รับความต้องการในจุดนี้ที่จะสามารถ ยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง และไม่เป็นภาระของสังคม ความต้องการดังกล่าวจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวน จูงใจให้ผู้ต้องขังต้องการที่จะพัฒนาตนเองในด้านทักษะอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตในอนาคตต่อไป

สะท้อนให้เห็นว่าระบบการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในประเทศไทยยังต้องพัฒนาต่อไปให้ ทันกับประเทศอื่น ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในต่างประเทศการฝึกวิชาชีพถือเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้ต้องขัง จะต้องได้รับการพัฒนาทักษะอย่างจริงจัง ไม่เพียงแต่เป็นการใช้แรงงานรับจ้างผู้ต้องขังแต่ยังเป็ นการเพิ่มพูนทักษะในการทำงานให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานโดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดหางานให้กับผู้ต้องขังที่พ้นโทษอีกด้วย

ในประเด็นที่การฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังในต่างประเทศส่วนใหญ่มีเหมือนกัน คือ มี การนำภาคเอกชนเข้ามาร่วมในภารกิจฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง ทั้งในรูปแบบของการร่วมกัน ลงทุนโดยให้เอกชนเข้ามาสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในเรือนจำ เพื่อให้เข้ามาฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ ผู้ต้องขังให้ได้เรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ และมีการมอบใบประกาศนียบัตรหรือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เมื่อสำเร็จหลักสูตรการฝึกอบรม มีการทดสอบคุณวุฒิเพื่อรับใบอนุญาตให้ได้รับใบประกาศนียบัตร ด้านเทคนิคซึ่งรับรองโดยรัฐ ผู้ต้องขังที่ได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมการแข่งขันทดสอบช่างฝีมือ

จะได้รับสิทธิ ประโยชน์ที่จะได้รับการปล่อยตัวพักการลงโทษ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการที่ การฝึกวิชาชีพของกรมราชทัณฑ์ในประเทศไทยสามารถนำจุดเด่นของประเทศอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการคืนคนดีและมีคุณภาพสู่สังคม

จากการศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคล (ภูมิหลัง) ของกลุ่มผู้ต้องขังที่ได้รับการฝึกวิชาชีพ ในเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษา พบว่า จากข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลด้านคดีของ ประชากร แสดงให้เห็นว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นถึงตอนกลางและยังไม่มี ครอบครัว ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มชนชั้นล่างซึ่งจบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา ถือว่ามีระดับ การศึกษาค่อนข้างต่ำ ซึ่งวุฒิการศึกษาดังกล่าวไม่อาจสมัครงานที่มั่นคงได้ เพราะส่วนใหญ่การรับ สมัครงานอย่างน้อยต้องจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นต้นไป จึงต้องหันมาประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป โดยมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลางซึ่งเป็นสังคมเมืองที่มีค่าครองชีพสูง ในขณะที่มีรายได้ เพียง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน และฐานะครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางซึ่งมีรายได้ครอบครัว ไม่เกิน 10,000 บาท และบางส่วนมีภาระหนี้สิน การขาดทักษะในการประกอบอาชีพจึงอาจหันไปสู่ การกระทำผิดทั้งในคดียาเสพติดและคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วีรวัฒน์ อุไรรัตน์ (2546) พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ร้อยละ 37.2 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 53.2 มีกำหนดโทษ 1-5 ปี ร้อยละ 62.8 มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 50.0 รายได้ประมาณ 4,100-6,000 บาท/เดือน ร้อยละ 27.7 ส่วนใหญ่กระทำผิดในคดียาเสพติด ร้อยละ 54.3 และมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 48.9 ซึ่งสรุปได้ว่า ปัจจัยภูมิหลังของผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะมีลักษณะพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน การที่ ผู้ต้องขังกระทำผิดจึงมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่ สุจริตและมีรายได้ที่มั่นคงให้กับตนเองและครอบครัว

ความคิดเห็นต่อระบบการฝึกวิชาชีพ ผลการศึกษา พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า ระบบการฝึกวิชาชีพของทางเรือนจำร้อยละ 60.0 มีความเหมาะสม ส่วนร้อยละ 36.6 เห็นว่าระบบ ไม่เหมาะสม โดยผู้ที่เห็นว่าเหมาะสมให้เหตุผลว่าระบบการฝึกวิชาชีพที่มีอยู่ทำให้ได้รับความรู้และ จะได้มีอาชีพติดตัวสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ภายหลังพ้นโทษได้จริง และการได้รับการฝึก วิชาชีพจะทำให้ไม่เครียด ไม่คิดมาก และเป็นการฝึกให้ผู้ต้องขังใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ส่วนเหตุผลของผู้ที่เห็นว่าระบบการฝึกวิชาชีพมีความไม่เหมาะสม เพราะจัดให้ฝึกวิชาชีพไม่ตรงกับ ความต้องการและฝึกในด้านที่ไม่ถนัด ส่วนใหญ่เป็นวิชาชีพที่ไม่ได้ใช้ทักษะในการทำงานและ ไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน เช่น การเย็บบว่น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.9 เห็นว่าระยะเวลาในการฝึกวิชาชีพของทางเรือนจำมีการกำหนดระยะเวลาที่กำลังพอดี

ร้อยละ 52.8 เห็นว่าทางเรือนจำมีประเภทการฝึกวิชาชีพให้เลือกน้อยเกินไป ร้อยละ 26.8 เห็นว่ามีให้เลือกหลากหลายแต่ไม่ตรงกับความต้องการ แต่อย่างไรก็ตามร้อยละ 53.6 เห็นว่าการฝึกวิชาชีพมีประโยชน์ ส่วนในด้านการกำหนดคุณสมบัติของผู้ต้องขังที่สามารถเข้ารับการฝึกวิชาชีพได้ ประชากรร้อยละ 50.2 เห็นว่ามีความเหมาะสม และร้อยละ 43.8 เห็นว่าไม่เหมาะสม โดยเหตุผลของกลุ่มที่เห็นว่าเป็นไม่เหมาะสม เพราะ ได้ฝึกวิชาชีพไม่ตรงกับความต้องการ และความถนัด ไม่มีโอกาสเลือกวิชาชีพที่ต้องการฝึกเอง การฝึกวิชาชีพไม่เหมาะสมกับระยะเวลาการต้องโทษ โดยสรุปความคิดเห็นต่อระบบการฝึกวิชาชีพโดยรวมเห็นว่าระบบการฝึกวิชาชีพมีประโยชน์ต่อผู้ต้องขังแต่ยังต้องการให้มีสาขาวิชาชีพที่หลากหลายเพื่อจะสามารถเลือกฝึกได้ตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รัชชัย เหมะประมาณ (2549) ซึ่งพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการให้เรือนจำมีการฝึกวิชาชีพที่หลากหลายสาขา ต้องการได้รับการฝึกวิชาชีพระยะสั้นที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง และเห็นว่าการฝึกวิชาชีพของเรือนจำยังไม่เหมาะสม โดยประเด็นที่ควรปรับปรุงมากที่สุดคือ ความหลากหลายของสาขาวิชาชีพ

ทักษะและความต้องการในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร

จากการศึกษาทักษะของผู้ต้องขังต่อความต้องการในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ ผลการศึกษา พบว่า การฝึกวิชาชีพในเรือนจำทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ในอาชีพที่สนใจอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.60$) การฝึกวิชาชีพของเรือนจำทำให้มีการวางแผนการดำเนินชีวิตภายหลังพ้นโทษกลุ่ม อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.48$) การฝึกวิชาชีพเป็นการเพิ่มทักษะความรู้ในการทำงานให้มากขึ้น อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.80$) การฝึกวิชาชีพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวหลังพ้นโทษ อยู่ในระดับไม่แน่ใจ ($\bar{X} = 3.37$) ต้องการให้เรือนจำมีการฝึกวิชาชีพที่หลากหลายสาขามากกว่าวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบันอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.47$) ต้องการความช่วยเหลือในด้านเงินทุนในการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ 4.31 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.31$) การฝึกวิชาชีพของเรือนจำในปัจจุบันตรงตามความต้องการและความถนัด อยู่ในระดับไม่แน่ใจ ($\bar{X} = 2.83$) ในช่วงเวลาใกล้พ้นโทษต้องการได้รับการฝึกวิชาชีพระยะสั้นที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพได้จริง 4.09 อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.09$) การฝึกวิชาชีพก่อนพ้นโทษทำให้รู้สึกมั่นใจมากขึ้นในการออกไปใช้ชีวิตภายนอกเรือนจำ 3.85 อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.85$) หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกวิชาชีพควรมีความกระชับและไม่ใช้ระยะเวลานานเกินไปกลุ่ม 3.80 อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.80$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา

ของ วีรวัดณ์ อุไรรัตน์ (2546) ที่พบว่า ผู้ต้องขังต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ในด้านอาชีพอันจะนำมาซึ่งรายได้ ในระดับเห็นด้วย การฝึกวิชาชีพแล้วทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น ในระดับเห็นด้วย

โดยรวมค่าเฉลี่ยทัศนคติของผู้ต้องขังต่อความต้องการในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.76$) เนื่องจากการฝึกวิชาชีพในเรือนจำทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ในอาชีพที่สนใจ และมีการวางแผนการดำเนินชีวิตภายหลังจากพ้นโทษรวมทั้งทำให้รู้สึกมั่นใจมากขึ้นในการออกไปใช้ชีวิตภายนอกเรือนจำสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวหลังพ้นโทษ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำ และขาดโอกาสทางการศึกษาที่จะได้รับการฝึกฝนวิชาชีพ เมื่ออยู่ภายนอกเรือนจำ นอกจากนี้กรณีผู้ต้องขังเห็นด้วยกับการฝึกวิชาชีพยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รัตชัย เหมาะประมาณ (2549) ซึ่งพบว่า การฝึกวิชาชีพในเรือนจำเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้มีโอกาสเรียนรู้ในอาชีพที่สนใจ และเป็นการเพิ่มทักษะความรู้ในการทำงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการฝึกวิชาชีพจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ภายหลังจากพ้นโทษ ทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกมั่นใจมากขึ้นในการออกไปใช้ชีวิตภายนอกเรือนจำ ทำให้ได้วางแผนในการใช้ชีวิตภายนอกได้ดียิ่งขึ้น

การฝึกวิชาชีพในปัจจุบัน พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.0 ได้รับการฝึกวิชาชีพ เย็บอวน รองลงมาร้อยละ 31.7 ได้รับการฝึกวิชาชีพอื่น ๆ เช่น ตัดนุรองเท้า ช่างไฟฟ้า เดินสายไฟ ในอาคาร นำหลอดใส่ถุง ช่างตัดผม ประกอบปลั๊กไฟ ฯลฯ ร้อยละ 13.6 ฝึกวิชาชีพช่างไม้ ส่วนร้อยละ 4.9 และร้อยละ 4.2 ฝึกวิชาชีพช่างศิลป์และช่างเชื่อม สะท้อนให้เห็นว่าการฝึกวิชาชีพของทางเรือนจำส่วนใหญ่เป็นวิชาชีพที่ไม่ได้ใช้ความรู้หรือทักษะความชำนาญ โดยเฉพาะวิชาชีพเย็บอวน ถึงแม้ว่าจะอยู่ในพื้นที่ที่ส่วนใหญ่มีอาชีพด้านการประมงแต่อาชีพดังกล่าวไม่สามารถสร้างรายได้ที่เพียงพอต่อการหาเลี้ยงครอบครัว ดังนั้น ประชากรส่วนใหญ่จึงเห็นว่าการฝึกวิชาชีพในเรือนจำควรปรับปรุง ถึงร้อยละ 70.2 ประเด็นที่เห็นว่าควรปรับปรุง ร้อยละ 47.1 เห็นว่าควรมีการปรับปรุงในด้านความหลากหลายของสาขาวิชาชีพ รองลงมา ร้อยละ 28.7 เห็นว่าควรปรับปรุงในด้านวิทยากร/ครูฝึก และร้อยละ 19.7 ควรปรับปรุงด้านสถานที่ในการฝึกวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิमित บุตรทิพย์ (2544) ที่พบว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่ได้เสนอแนะให้มีการเพิ่มการฝึกวิชาชีพให้หลายสาขาและเป็นอาชีพที่เมื่อพ้นโทษไปแล้วสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ ควรจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือให้เพียงพอกับผู้เรียนและมีความทันสมัย

ส่วนการนำวิชาชีพที่เรือนจำอบรมไปใช้ประกอบอาชีพภายหลังจากพ้นโทษ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.1 จะนำวิชาชีพที่เรือนจำอบรมไปใช้ประกอบอาชีพภายหลังจากพ้นโทษ มีเพียง

ร้อยละ 43.8 ที่ไม่นำไปประกอบอาชีพ สำหรับเหตุผลของกลุ่มที่จะนำวิชาชีพที่ได้รับการอบรมไปใช้ เพราะเป็นอาชีพที่หาเลี้ยงตนเองได้จริงเคยประกอบอาชีพด้านนี้มาก่อนต้องโทษ เป็นอาชีพสุจริต และเป็นแนวทางในการทำมาหากินได้ เสริมรายได้ให้ครอบครัว ทำให้เกิดความมั่นคงในครอบครัว จะได้มีวิชาชีพและกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ส่วนเหตุผลที่ไม่นำวิชาชีพที่ได้รับการอบรมไปใช้ เพราะ วัสดุอุปกรณ์หายากเกินไป มีอาชีพรองรับอยู่แล้วเมื่อพ้นโทษ ไม่ตรงกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รัชชัย เหมาะประมาณ (2549) ที่พบว่า กลุ่ม ผู้ต้องขังที่คิดว่าจะไม่นำวิชาชีพที่ได้รับไปใช้เนื่องจากมีอาชีพที่รองรับอยู่ ส่วนการที่ผู้ต้องขังเห็นว่า จะนำวิชาชีพที่เรือนจำฝึกอบรมไปใช้เนื่องจากปัจจัยภูมิหลังของผู้ต้องขังส่วนใหญ่เน้นจบการศึกษา เพียงระดับประถมศึกษาและก่อนต้องโทษประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ทำให้การฝึกวิชาชีพของ เรือนจำสามารถทำให้ผู้ต้องขังมีการพัฒนาทักษะในด้านอาชีพที่สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพ ภายหลังพ้นโทษได้ และไม่ต้องกลับไปประกอบอาชีพรับจ้าง หรืออาชีพที่ต้องใช้แรงงานซึ่งมี ความไม่มั่นคงและมีรายได้ไม่แน่นอน